

Muukeelsete haridus sõltub keeleoskusest

Paljudes Euroopa riikides kasutatakse erinevaid kakskeelse hariduse mudeleid, mille puhul aineõpetus toimub osaliselt teises keeles. Selliste mudelite rakendamise eelis on see, et nende puhul arendatakse nii emakeele kui ka teise keele oskust.

Austria horvaadikeelsetes piirkondades on kogu haridussüsteem kakskeelne, tunnid toimuvad paralleelselt saksa ja horvaadi keeles. Alates 1994. aastast õpetatakse Läti venekeelsetes põhikoolides vähemalt kaht oskusainet läti keeles, gümnaasiumiastmes laieneb läti-keelne aineõpetus ka põhiainetele. Moldova bulgaarlaste kakskeelsetes koolides toimub õppetöö 1.–4. klassini bulgaaria keeles, 5. klassist asuvad lapsed teatud õppeainetel omandama riigikeeles. Ukrainas poolakeelsetes koolides on samuti kasutusel kakskeelse hariduse mudel.

Eestis on kakskeelse hariduse eestvedajaiks olnud Tartu Annelinna gümnaasium, Ahtme gümnaasium ja mitu Tallinna kooli. Üha

rohkem venekeelsetest perekondadest lapsi on hakanud eesti koolis käima. Kahjuks on see protsess kulgenud isevoolu teed, mille tulemusel on kannatanud nii eesti kui ka vene õpilaste emakeeleoskus, aga ka aineõpetus. Olukorra parandamiseks vajavad seesugused koolid riigi toetust. Eraldi tähelepanu vajab väikevähemuskeelsete laste emakeeleõpetus.

Suurem osa venekeelsetest lastest jäävad ka edaspidi vene õppekeelega kooli, kus nad põhikooli lõpuks peavad eesti keele omandama riiklikus õppekavas määratud tasemel. Loomulikult eeldab see koolijuhtide ja õpetajate eesti keele oskuse parandamist. Tänavu on haridusministeeriumi eelarves ette nähtud summad vene koolide õpetajate riigikeele alase täiendõppe korraldamiseks.

Kahjuks on paljud vene koolide õpetajad leidnud probleemi lahen-

ILMAR TOMUSK
keeleinspektsiooni peadirektor

damiseks tavatu viisi. Möödunud aasta lõpust on lehelugejate meeli köitnud lood Tallinna venekeelsetest koolidest avastatud keeleoskustunnistustest, mille kohta puuduvad eksamiprotokollides andmed. Samuti on paljud õpetajad esitanud tööandjale tunnistusi, millel eksamil saadud kategooriat on muudetud. Dokumendi võltsimine või ebaausal teel omandamine olevat petiste sõnul paratamatu, sest selleni olevat viinud riigi poolt kehtestatud keelenõuded (mitte aga eba piisav eesti keele oskus!).

Loomulikult tuleb välja selgitada, milline on õpetajate ja koolijuhitide tegelik eesti keele oskus, kes omab võltstunnustega keeletunnistust ning kuidas sai võimalikuks sedavõrd massiline tunnistuste võltsimine õpetajate seas. Kuid peaküsimus on muukeelsete noorte hariduse kvaliteet.

Põhikooli- ja gümnaasiumisea-

dus on seadnud eesmärgiks, et 2007. aastaks on muukeelse põhikooli lõpetaja eesti keele oskus tasemel, mis võimaldab tal edasi õppida eestikeelses gümnaasiumis. See on tõsine väljakutse. Eesmärgi saavutamise võtmeisikud on muukeelsete koolide õpetajad, kelle käe all peavad noored saavutama piisava eesti keele oskuse. Kui aga õpetajad ja koolijuhid ise ei valda eesti keelt seaduses sätestatud tasemel, siis on väga raske tagada õpilastele vajalikku keeleoskust. See saab võimalikuks vaid juhul, kui muukeelsete koolide õpetajate eesti keele oskus võimaldab neil järkjärgult üle minna oma aine õpetamisele eesti keeles.

Ei ole midagi uut päikese all, nii toimub see paljudes maades ning oma jalgrattale me ise pedaale leiutama ei pea. Muukeelsete noorte hariduse kvaliteet ja nende konkurentsivõime tööturul sõltub suurel määral keeleoskusest. Riigikeele oskuse omandamine aitab kaasa muukeelsete noorte tegelike võime realiseerimisele.